

A photograph of a white interior door, slightly ajar, revealing a bright white space beyond. The door has a classic panel design with a silver handle. The text "Ovesta ensimmäinen" is overlaid on the bright white area.

*Ovesta
ensimmäinen*

Ovesta ensimmäinen

*Omistettu kaikille Ovesta Ensimmäisille ja heistä
huolehtiville sairaan hyvälle hoitajille*

KAIJA-RIITTA GRÖNHOLM

Ovesta ensimmäinen

© Kaija-Riitta Grönholm

Kansi: Päivi Nummenranta

Taitto: BoD – Books on Demand

Talvisodan ihme: Kaisa-Reetta Kivistö

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-339-698-2

I.

Polvet osuvat kyynärpäihin, kyynärpäät ovat painautuneet rintaani vasten. Kiinni puristetut nyrkkini nojaavat leukaani ja minä makaan hiljaa. Minä olen maannut hiljaa kolme vuotta.

Olen paikalla 8b. Vuosi sitten olin vielä 6b. Muuta matkaa en ole vuosiin tehnyt. Elämäni ylläpitää hoitajakaarti, joka leipänsä eteen hoitaa kaltaisiani kolmessa vuorossa. Olen jalaton ja kädetön, en voi kääntyä, en sanoa sanaakaan. Teen vaippaan kaikki tarpeeni ja hoitajat syöttävät ja juottavat minut.

Olen hiljaa – olen siis tyytyväinen. Olen helppo vuodepotilas. Minä, kaikista hiljaisin ja pienin, jäykin ja toivottomin. Silti elossa - näen ja kuulen. Kukaan ei tiedä kuinka minä kuulenkään kaiken. Rekisteröin käytävän oven kolahduksen ja pihaan ajavan maitoauton pysähdyksen. Voi kuinka hoitaja tietäisikään, kuinka tunnen hänet. Tunnistan heidän askeleensa, tavan tarttua oven kahvaan, hengityksen ja lähestyvät kasvot minä näen hyvin. Tyynyllä lepäävä pääni pitää sisällään maailman, mistä kukaan muu ei ole tietoinen.

Haluan pitää kiinni ainoasta mitä minulla on jäljellä. Ajatuksistani. Kuvittelen tekeväni kaiken itse ja muistelen, miten onnistuin selviämään omin avuin. Olin ahkera ja työtä pelkäämätön. Päivääkään en työttömänä ollut ja vaikka sormiani pakkasessa paleli, niin herrasväen matot pestiin ja juuriharjalla lat-

tiat kuurattiin. Olin piioista luotettavin ja siitä minut kylällä tunnettiin.

Vuoteessa paikallani maaten, reumatismin koukistamin sormin unohdan joskus, etten pysty liikuttamaan itseäni. Avaan suuni sanoakseni jotain, mutta yrityksistä huolimatta: ei äännähdystäkään. Olen ollut sanaton liian monta vuotta ja ajatukseni ovat hoitajien käyntien ohella ainoat, mitä elämästäni on jäljellä.

Huoneeni ovi aukaistaan, kellon täytyy olla liki seitsemän aamulla. Yöhoitaja kääntää minut viimeisellä kierrolla kasvot oven suuntaan ja pääsen näkemään kuka hoitajista on saanut minut aamun jaossa. Näkyy saaneen Anna minut potilaakseen. Hyvä niin, koska suihkupäivänä olisi ikävä joutua Kaisalle, jolla kiire tuppaa olemaan kaverina. Muuten se on hyvä hoitaja, mutta alituinen kiire käy kipeää. Anna avaa sälekaihtimet ja radion.

”tää ei tuu poistuu täältä koskaan, timantit on ikuisia ...”

Vaihtaisi rockenrollin pois ja pistäisi rauhallisempaa. Eilen nuori sijainen vaihtoi rokkikanavaan ja nyt Anna vääntää radion nuppia. Saako kohdalleen, välillä tuntuu hoitajilla olevan kanavat hukassa.

”ja mä lupaan pysyy aitona ja aina rokkaa koska timantit on ikuisia ...”

Tietääköhän äänensä käheäksi laulanut poika, ettei kaikki timantit ole ikuisia. Minun kissani Adamas eli

vainseitsemän vuotiaaksi. Olisi saattanut elää pidempäänkin, mutta maatiaiskollin perässä juostessaan kuoli tielle. Ei se auton alle jäänyt, se juoksi itsensä hengiltä, kun oli tukevan sorttinen. Ei kuolinsyytä kukaan todistanut. Hyvä kissa se oli sen aikaa kun eli. Nyt radiosta kuuluu kaunista, anna sen jo olla!

Anna menee huoneeni vessaan ja palaa kampa ja hammasharja kädessään. Alkaa hampaanpesu hampaattoman suussa ja puristan suuni tiukasti kiinni. Mikään ei kuvota enempää kuin hammastahnaa täynnä oleva harja suussani. Jos olisi edes yksi hammas, niin purisin leukaluuni voimalla. Tietäisivät sitten. Tarvitaanko hampaita kaksi, että tuntuu puriessa. Jos ikenet ovat kovat, niin ei luulisi tarvittavan kuin yksi terävä hammas. En minä oikeasti hoitajaa purisi, korkeintaan näyttäisin kieltä. Ne käyttäisivät senkin tilaisuuden hyväkseen ja harjaisivat kieleni. Ovat niin ovelia, vaikka olen minäkin. En nimittäin avaa suuta tänäkään aamuna enkä näytä kieltä. Hampaatkin ovat tippuneet.

Anna on vahva ja saa suuni auki. Pesköön sitten, kun kerran haluaa. Tukkaa kampa niin, että päänahkaa polttelee. Hyvää Anna tarkoittaa ja työtänsä tekee. Olkoon sitten niin. Pääasia, että rasvaa jalat ja kääntää välillä ikkunan puoleen. Anna täytti toukuussa viisikymmentä vuotta. Piti juhlat sisarellaan Piikkiössä, maalla on isommat tilat. Pitopalvelu Lemminkäinen hoiti kaiken alusta loppuun ja vieraita ollut liki kuusikymmentä. Kunnon ruokapidot kuulemma ja ruoka riittänyt kaikille. Naapurin Antti oli

ajanut traktorilla ojaan humalapäissään, mutta oli vaan nyrjäyttänyt nilkkansa. Mistäs minä muuten, mutta kun olen kuullut hoitajien keskenään puhuvan. Varsinkin suihkupäivänä kuulee parhaimmat jutut. Saunatiloihin lyöttäytyy useampi hoitaja ja minulla on aitiopaikka maanantaisen suihkupäiväni vuoksi. Siinä kuulee viikonlopun kommellukset ja niille ei arjen askareet vedä vertaa.

Tiedän osastoni hoitajista kaiken. Paljon enemmän kuin he minusta. Huonettani pidetään turvallisena puhua arkaluontoisista asioista. Eroista ja elatusmaksuista, pankkijärjestelyistä ja mistä lie pikavipeistä. Terveys sisarelle tulevat soittamaan huoneestani ja hyvin tunnen hoitajieni terveydentilan. Paremmin kuin lääkäri. Senkin tiedän, että sairaanhoitaja Eskon viime kesäinen angiinakierre oli lähtöisin naapuriosaston kesäsijaiselta. Siltä joka kuolasi Eskon perään ja olisi kuulemma antanut vaikka mitä saadaakseen pojan itselleen. Ja taisi antaakin minä luulen tai ainakin Esko sai kuolemantaudin kun minun huoneessani kävivät riiaamassa samassa tuurissa ollessaan. Se oli sellaista kahden kauppaa. Siitä olen hyvin iloinen, että Leenan pikavippiasiat on saatu järjestykseen ja Terttu sai miehensä kanssa asiat vihdoin sovittua, ikävää sellainen riitely lapsillekin on. Kyllä minä kuulen ja ymmärrän paljon kuulemastani, vaikka hoitajateivätsitä taida hoksata. Minä en kuitenkaan levitä kuulemiani tarinoita.

Olen hiljaa – olen siistyytyväinen. Olen helppo vuodepotilas.

2.

Satoja pikkupesuja, kymmeniä kokovartalosuihkuja, lukemattomia hampaanpesuyrityksiä, vattantoimituksia ja muutamia kynnenleikkuita sitten minulla kävi jalkahoitaja.

Hoitajan päivittäistoimintojen kontrollikansiossa aikaa seurataan päivinä, viikkoina ja kuukausina. En ole vuosiin kyennyt seuraamaan kellon viisareita, joten minä keksin muunlaiset mittarit pysyäkseen ajanjuoksussa mukana. Minun mittarini ovat ruoka-ajat, vuoronvaihdot ja suolen toiminta. Ennen vanhaan toimitettiin vattaa, mutta nykyään puhuvat suolen toimituksesta. Minulle se on yks ja sama, koska toimituksen sisältö tuskin tulee koskaan muuttumaan sanan hohdokkuudesta huolimatta.

Iloisesti jutelleen jalkahoitajan jälkeen omahoitaja Terttu kävi virpomassa tuoreeks terveeks. Tiesi toki huoneeseen astuessaan, ettei minusta saanut tuoretta sen enempää kuin tervettäkään. Ei edellisvuonnaakaan saanut, vaikka virpoi niin, että juhannuksena siivooja vielä keräsi serpentiiniä patterin välistä. Terttu tuli palmusunnuntaisin vuodesta toiseen tunnollisesti luokseni oksan kanssa. Paitsi silloin, kun oli sappikivileikkauksessa vuonna 1998. Toi sairaalasta näytille sappikivensä - komeat olivatkin. Niitä ihmeteltiin osastolla usean päivän ajan. Hoitajat ja potilaat, paitsi huoneen 15 pappi, joka oli umpi sokea. Nyt se pappapolo on taivaan kodissa ja mahtaa siellä

olla komiat maisemat ja vieläkin komiammat sappi-
kivikokoelmat. Meinaan niiden, joiden ei tarvinnut
jättää niitä tänne maan päälle.

Pääasia oli, että Terttu sai virpoa ja lausua lorun-
pätkänsä tänäkin pääsiäisenä. Minä sain pöydälleni
värikkään koivun oksan ja Terttu kuun viides palk-
kansa. Minä olen Tertun lempipotilas - Minä. Terttu
on sen kuiskannut korvaani enkä piittaa siitä, vaikka
Terttu kuiskisi niin muillekin potilaille. Minulle riit-
tää se, että Terttu on minun omahoitaja ja virpoo
minut joka vuosi ja laulaa syntymäpäivänä onnitte-
lulaulun. Tertulla on sydän paikallaan, vaikka sillä
on niitä rytmihäiriöitä.

**Hiljaisin, helpoin kaikista.
Hän, joka ei koskaan valita.
Hän olen minä.
Makaan vanhustentalossa vuoteessa,
siinä ovesta ensimmäisenä.**

**En valita ja hiljaakin olen.
Näin Luoja minulle määräsi ja tämä on nyt
elämäni, kohtaloni.
Sanottavaa minulla olisi paljon,
ehkä hieman valittamistakin joskus.**

**Tämä on tarinani.
Samalla se on meidän kaikkien vuodepotilaiden
ääni, kaikkien meidän jotka olemme
jääneet vuoteemme vangiksi.**

© Kaija-Riitta Grönholm

